

A X 66a

Sermones

1446; um 1400; Kartause Basel

a^r ausser Titel etc. leer.

a^v leer.

1r-114v Collectio sermonum de tempore quae Messias intitulatur
"Dies appropinquabit ... (Rom.13,12). Apostolus paulus tamquam excellens
et fidelis nuncius summi principis nobis hodie nobiliter annunciat
quod dies appropinquat dicit enim quod dies appropinquabit ...
- ... (114r) sic vidimus in ciuitate dei nostri ad quam ... (114v)
Amen etc. >Explicit libellus sermonum ex diuersis excerptus Messias
intitulatus<". - Die meisten Predigten von Iohannes Contractus (Kortz),
z.T. mit leichten Abweichungen; auch in manchen der übrigen Stücke sind
Elemente von ihm enthalten. (Inhalt) (Nummern = Ioh. Contractus nach
Schneyer, Rep.lat.Serm.3,433-439): Nr.1.5-12; (13v) ">Ioh.< Aquila
grandis magnarum alarum ... (Ez.17,3f.). Verba ista ad commendacionem
beati Io. bene possunt accipi In quibus a duobus commendatur sci-
licet a commendacione seu sanctitate vite et a perfeccione doctrine ...;
(15r) >Innocentium< Cantabant quasi canticum nouum ante sedem dei (apoc.14,3).
Quia innocentes hodie pro christo passi sunt in terris iam eos christus
remuneravit in celis. Considera quam gloriose christus remunerabit
voluntarios ..."; 14-19; (26r) ">dominica 4. post Epiphania< ECce motus
magnus factus est in mari ... (Matth.8,24). per istud mare significatur
mundus in quo magnus est motus temptationum ita quod multe nauiculae
id est homines ..."; 23.24; (30v) ">In Sexagesima< Qvod cecidit in
terram bonam ... (Luc.8,15). Intencio nostri saluatoris in ewangelio
(cod.: -i) proposito est incitare nos ad audienciam uerbi ..."; 26.31;
(35v) ">dominica secunda< SANata est filia eius ... (Matth.15,28). Anima
hominis est filia dei per creacionem sed filia dyaboli efficitur per
malam operacionem et dyaboli vexacionem ..."; 33-36; (43v) ">in cena<
MEMoriam fecit mirabilium suorum ... (ps.110,4). Verbum istud con-
grue potest exponi de festiuitate hodierna in qua christus mira-
bilis fecit ...; (45r) >in vigilia pasche< NON habeo panes laicos ...
(I reg.16,4). Karissimi prout scitis die crastina per dei gratiam
sanctum pascha celebrabimus. Cuius figura quamuis multipliciter in
veteri lege precesserit precipue tamen hodie ...; (47r) IHesum
queritis crucifixum ... (Marc.16,6). In uerbis assumptis Angelus
tria facit primo tangit passionis ignominiam ut caritate inflammemur ...";
42.43; (51v) ">feria iii pasche< Stetit ihesus in medio discipulorum

suorum ... (cf. Luc. 24, 36). Milites regem bellum intrantem dimittentes et fugientes merito eum postquam triumphauerit ...; (53r) >In octaua pasche < Venit Ihesus ianuis clausis ... (Ioh. 20, 26). Quoniam ut ait Seneca Ea sunt beneficia acceptiora que sunt magis necessaria ..."; 47; (56v) ">dominica 3^a < Tristicia vestra uertetur in gaudium (Ioh. 16, 20). Inter malos et bonos hoc distat quod mali volunt facere festum ante vigiliam hic gaudere in presenti ... (58r) >Dominica 4ta < Cvm venerit paraclitus ... (Ioh. 16, 8). In quibus uerbis duo notantur primo spiritus sanctus promittitur ibi 'Cum venerit paraclitus' 2° utilitas eius describitur ... (59r) >Dominica quinta < Amen amen dico vobis si quid pecieritis patrem ... (Ioh. 16, 23). habens causam in curia principum multum gauderet de bono aduocato et maxime qui esset notus et acceptus principi ...; (61v) >dominica 1^a ascensionis < Estote prudentes et vigilate ... (I Petr. 4, 7). Quoniam ewangelio testante christus ascendens discipulis donum maximum se promisit remissurum scilicet spiritum sanctum ..."; 62; (64r) ">Item de eodem < DE excelso etc. (tren. 1, 13) ut supra expositione sicut superius. In quibus uerbis etc. Notandum spiritus sanctus comparatur igni propter 4^{or} quorum duo superius sunt declarata ... (65v) REpleti sunt omnes spiritu sancto ... (act. 2, 4). In uerbis preassumptis describitur qualiter apostolis datus sit spiritus sanctus cum donis Et primo tangitur de donis gratuitis ... (67v) >Item de spiritu < Paraclitus autem spiritus sanctus quem mittet pater ... (Ioh. 14, 26). Consuetum est patre familias recedente ad longinquum filii et familia petunt ab eo ut informet ...; (69r) >Item [de] eodem < Syper seruos meos et ancillas meas ... (Ioel 2, 29). In uerbis assumptis iiii Notantur Recipiencium dignitas ibi 'super seruos' ...; (71r) >Item thema pro vigilia penthecostes etc. < (71v) Ego mittam vobis spiritum veritatis (cf. Ioh. 15, 26). Omne quod potest turbari indiget consolacione ...; >Trinitatis < Benedicat nos deus deus ... (ps. 66, 7). karissimi sancta mater ecclesia omni die peragit festum dei patris quia omnes oraciones nostre ... (73v) >Dominica 1^a post trinitatis < Mortuus est diues ... (Luc. 16, 22). Quoniam ut testatur dominus in ewangelio difficulter diuites regnum celorum intrabunt sed econtra regnum celorum ..."; 65-87.

114v-143v Sermones et materiae sermonum additiciae

">Sequuntur quedam distinciones pro diuersis sermonibus bene seruientes < FIdei effectus in anima sex bona operatur contra sex defectus

ex peccato prouenientes. Peccatum enim generat in anima deformi-
tatem ...; >Sermo in Carnispriuio< (115r) SEdit populus manducare et
bibere ... (I Cor.10,7) originaliter exodo, hodie autem experimen-
taliter patet in populo quia edunt et bibunt et ad ludendum surgunt ...;
(117r) >Sermo de Contricione< Avditu auris audiui te ... (Iob 42,5).
In verbis assumptis iiii describuntur etc. Nota 3^s sunt partes peni-
tencie scilicet contricio ...; (118r) >Sermo de confessione< PEnitentiam
agite, appropinquabit ... (Matth.3,2). duo tanguntur hic peni-
tencie necessitas ibi 'penitentiam agite' ...; (121v) >Sequitur sermo
de satisfaccione< MEMor esto vnde excideris ... (apoc.2,5). Duo hic
tanguntur primum dignitas gracie perditae per culpam 2^m modus recuperandi
graciam per penitentiam ...; (125r) Nota quatuor sunt que debemus
facere inimic^o Ex corde diligere, veniam petentibus dare ...;
(126r) >Assumere uel eligere< Nota quod dominus assumit hominem ad
4^{or} Ad sui seruicium a peccatis abstrahendo Ad sui consorcium tri-
bulacionibus exponendo ...; (127v) Opera nostra ad modum boni fructus
quinque debent habere condiciones Quia fructus debet esse boni odoris ...;
(129r) Nota christus legitur sedisse instar mendaci egentis Magistri
docentis Regis regnantis Iudicis sentenciantis. De primo Ier.xv
'solus sedebam ...'; (129v) DOMine ecce quem amas infirmatur (Ioh.11,3).
Nota qui infirmatur corporaliter in ingressu deficit in gustu desipit ...;
(131r) >De passione Domini< Expedi nobis ut vnus homo moriatur ...
(Ioh.11,50). Cristi passio nobis propter 4^{or} proponitur que in ea
considerantur scilicet prophetarum ueritas ...; (131v) >De pane uel
cibo uel mensa< MENsa quadruplex inuenitur Materialis altaris sacre
scripture eterne glorie. De prima sumitur panis materialis ...;
(133r) >Correccio< Cvm uenerit paraclitus ille arguet ... (Ioh.16,8).
gregorius in quadam Omelia sic inquit* plus est victuram in perpetuum
animam reficere ...; (134r) >In dedicacione sermo< HODie in domo tua
oportet me manere (Luc.19,5). Beatus ewangelista Io. Canonica prima
capitulo 4° caritatem commendans sic inquit 'deus caritas est ...';
(137v) >christus legitur stetit instar laborantis Exspectantis viam demon-
strantis adiuuare volentis ...; (138v) >Nomen domini< NOMen domini
anime inscribitur in baptismi suscepcone irritatur in peccati per-
petuacione inuocatur in deuota oracione ...; (139v) >Oracio< Nota
quod sex mouent nos ad orandum scilicet demonum inpugnancium assi-

duitas periculorum mundi varietas christi et sanctorum exemplaritas ...;
 (141r) >In Ascensione< S psallite deo nostro qui ascendit..(ps.67,33f.)..
 Hodie agitur festum quo christus qui propter nos in mundum venerat
 a mundo ad celos ascendit et super omnes angelos exaltatus est et
 quia hodie humanam naturam exaltauit ...; (143r)>Item de Ascensione<
 DE torrente in via bibit ... (ps.109,7). Merito hodie christus est
 exaltatus gloriose qui pro nobis in cruce bibit torrentem passionis
 ignominiose ... - ... sap. v (,16) 'Iusti in perpetuum viuent et apud
 dominum est merces eorum' quod nobis concedat ... Amen. >Et sic est
 finis illud opusculum xv mensis Ianuarii Anno domini M^o cccc^o xlvj^o
 etc. orate pro scriptore<" - Am Anfang wohl ebenfalls Elemente aus den
 Predigten des Johannes Contractus. Merkverse am Rand, von der Hand
 des Korrektors: 118v unten Walther, Init.carm.19669; 119v oben
 ebd.9990.

144r-145r Sermo de dedicatione ecclesiae

"Hodie salus domui huic facta est (Luc.19,9). Quam diu homo in hac
 vita est peccator est et ideo dei reconciliacione indiget Ideo ne-
 cesse erat ut aliqua domus inveniretur communis In qua ista recon-
 ciliacio celebraretur ... - ... Sic a mensa altaris secedimus ter-
 ribiles dyabolo fientes."

145v-146r Materiae sermonum omnium sanctorum et omnium animarum
 notatae per Iacobum Louber, 1481

">pro exhortacione ad Solemnitatem omnium sanctorum et pro commemo-
 ratione fidelium animarum in vigilia omnium sanctorum 1481< Sancta
 mater ecclesia multociens incitat nos ad gaudendum in hac instante
 sacratissima sollemnitate prout in principio misse Gaudeamus ...
 (146r) >pro commemoracione fidelium animarum sumantur pro Materia hec
 auctoritates< Iob. Miseremini mei miseremini mei saltem uos amici
 mei ...".

146v leer.

→147r-204v Iacobus a Voragine, sermones de tempore, epitomati aliisque
 paucis interpositis

">dominica prima in aduentu. Sermo primus< PReparare in occursum dei
 tui (Am.4,12). Hiis verbis exhortamur ut occurramus deo nostro in

carne venienti Sed quales esse debeant qui occurrant paulus insinuat ...
 - ... ut siue ingrediantur siue egrediantur in ipso pascua vite eterne
 inueniant. >Finiuntur quedam extracciones breues de sermonibus Iacobi
 de voragine paucissimis interdum mutatis uel adiunctis<". - Die
 gleiche Sammlung wohl in der Hs. Darmstadt LB 678, jedenfalls
 stimmen die ersten drei Initien mit den bei Schneyer, Wegweiser lat.
 Predigtreihen angegebenen überein. Enthält (Nummern der Predigten von
 Iacobus a Voragine nach Schneyer, Rep.lat.Serm.3,221-233; oft stimmen
 aber infolgeder Kürzung nur die Themen überein): Nr.2-13; (150r) ">In
 natiuitate domini Sermo primus< ET ipse tamquam sponsus ... (ps.18,6).
 In quibus verbis duo tanguntur scilicet nascentis amabilitas et
 parientis dignitas, primum ibi ...; (150v) >Item in natiuitate
 domini Sermo secundus< PARuulus natus est nobis (Is.9,6). Notandum
 quod natiuitas saluatoris mirabiliter fuit facta multipliciter fuit
 ostensa vtiliter fuit exhibita. Mirabiliter fuit facta tum ex parte
 generantis ..."; 14-22; (154r) ">Sermo quintus< UT autem gustauit
 architriclinus ... (Ioh.2,9). Quatuor possunt considerari mutaciones
 mirabiles et ad se inuicem ordinatas scilicet hominis in lapidem ...";
 23.25-40; (161v) ">In die cinerum< FILia populi mei induere cilicio ...
 (Ier.6,26). Hiis verbis dominus animam cuiuslibet fidelis hortatur
 ad tria scilicet ad dure penitencie assumptionem ..."; 41-58; (169v leer);
 60; (170v) ">Sermo secundus< SVrrexit non est hic (Marc.16,6). Tria
 circa resurrectionem christi considerare possumus que eciam in nostra
 spirituali resurrectione seruare debemus scilicet velocitatem veri-
 tatem et potestatem ..."; 62-79; (178v leer); 80.81.83-86.89.91.
 92.94-96.98.100.102.105.108-110.113.117-119.121-123.127.128.130.
 133.132.136.138.139.137.140.142-155.157-160.

205r.v leer.

Papier; 14,5 . 20,5; a + 205 Bl. (nach 146 mehrere Bl. herausgerissen).

1-143: Schriftraum 9,5 . 15,5; 34 Zeilen; kursive Bastarda, geschrieben
 1446 (Eintrag 143v); rubriziert; Korrekturen und einzelne Zusätze am
 Rand von anderer, wohl gleichzeitiger Hand. - 144-145r: Schriftraum
 wie oben (die beiden Bl. gehören zum vorhergehenden Teil); 44 Zeilen;
 kursive Bastarda (gleiche Hand wie oben die Korrekturen etc.);
 rubriziert. - 145v-146r: kleine Kursive, geschrieben 1481 (Eintrag 145v)
 von Iacobus Louber. - 147-204: Schriftraum 11,5 . 15,5-16; 30-33 Zeilen;

kursive Bastarda, um 1400; rubriziert, rote Titel; am Rand zuweilen Notizen des Kartäuser-Bibliothekars.

Einband um 1500, weisses Leder mit Streicheisenlinien, Einzelstempeln und Punzen; am vorderen Schnitt rote und gelbliche (ursprünglich grüne?) Signakeln; eine Schliesse; auf dem Rücken altes Signaturen- und altes Titelschild (Tintenfrass).

Aus der Kartause Basel, der Teil 147r-205 Geschenk der Kartause Munnikhuizen bei Arnhem (Eintrag 204v "Cartus[iensium] in Bas[ilea] minori dat[um] a Cartus[iensibus] in Monechusen"; dort war Albertus Buer Prior, ehe er nach Basel kam, vgl. Basler Chroniken 1,290); weitere Einträge der Basler Kartause: a^r (dort auch die alte, mit derjenigen auf dem Rückenschild übereinstimmende Signatur "D ix", geschrieben von Iacobus Louber), 147r unten, 178r. und 204v (